

Nowe stanowiska grzybów makroskopijnych w Sudetach i na ich Przedgórzu

Wstęp

W publikacji podsumowano obserwacje mykologiczne, zebrane w trakcie prowadzenia różnego typu badań terenowych, dotyczące występowania rzadkich i interesujących gatunków grzybów makroskopijnych na obszarze Sudetów i ich Przedgórza (z włączeniem Pieńskiej Doliny Nysy). Skoncentrowano się na gatunkach przedstawionych jako rzadkie lub zagrożone na Czerwonej liście grzybów zagrożonych w Polsce (WOJEWODA i ŁAWRYNOWICZ 2006), nawet jeśli dziś ocena statusu ich zagrożenia uległa zmianie, w oparciu o nowe obserwacje i dane zgromadzone przez zespół skupiony wokół "Rejestru gatunków grzybów chronionych i zagrożonych" (KUJAWA i in. 2018).

Metody

Przy każdym stanowisku podano aktualny status gatunku w bazie GREJ (KUJAWA i in. 2018), datę obserwacji owocników, współrzędne geograficzne oraz opis położenia stanowiska i zbiorowiska roślinnego, w jakim gatunek został odnaleziony. W większości przypadków załączono także zdjęcie fitosocjologiczne wykonane w płacie fitocenozy z udziałem gatunku oraz fotografię okazu. Badania fitosocjologiczne prowadzono metodą Braun-Blanqueta wykorzystując 7-stopniową skalę definiującą ilościową charakterystykę gatunków (WESTHOFF i VAN DER

MAAREL 1978, MUELLER-DOMBOIS i ELLENBERG 2002). Numer zdjęcia odpowiada numerowi z bazy fitosocjologicznej autorów w formacie Turboveg (HENNEKENS i SCHAMINÉE 2001).

Nazwy grzybów podano za Index Fungorum (www.indexfungorum.org), zaś roślin wyższych za MIRKIEM i in. (2002). Nazewnictwo zbiorowisk leśnych przyjęto za CHYTRÝM i in. (2013), za wyjątkiem zespołu *Calamagrostio arundinaceae-Fagetum sylvaticae* (SLEZÁK i in. 2016).

Wyniki

***Geastrum saccatum* Fr. (kat. E)** – gwiazdosz workowaty

Baza GREJ: nie ujęty w bazie, prawdopodobnie brak aktualnych doniesień z terenu Polski.

Góry Żłote: odnaleziony 27.08.2016, na terenie obszaru Natura 2000 „Czarne Urwisko koło Lutyni” (fot. 1), Nadleśnictwo Łądek, wydzielenie 51h, wys. 550 m n.p.m. Liczebność – 13 owocników. Współrzędne E 16.89457, N 50.35752. Występuje w dobrze zachowanym lesie klonowo-lipowym *Aceri platanoidis-Tiliatum platyphylli*, którego skład florystyczny przedstawia zdjęcie fitosocjologiczne nr 3625. Stwierdzenie to zdaje się potwierdzać opinię autorów, że gatunki z rodzaju *Geastrum* sp. można traktować jako wskaźnikowe dla dobrze zachowanych i bogatych gatunkowo zbiorowisk

Fot. 1. Gwiazdosz workowaty *Geastrum saccatum* w obszarze Natura 2000 „Czarne Urwisko koło Lutyni”, 27.08.2016 (fot. K. Świerkosz).

Phot. 1. *Geastrum saccatum* in the area Natura 2000 “Czarne Urwisko koło Lutyni”, 27.08.2016 (photo K. Świerkosz).

leśnych z klasy *Carpino-Fagetea* (ŚWIERKOSZ i RECZYŃSKA 2013, ŚWIERKOSZ i in. 2016).

Zdjęcie nr 3625, powierzchnia 400 m², wysokość 550 m n.p.m., wystawa SW, nachylenie 25°, zwarcie a 80%, zwarcie b 20%, pokrycie c 60%, pokrycie d 5%, liczba gatunków: 36.

A: *Acer platanoides* 2; *A. pseudoplatanus* 2; *Fagus sylvatica* 2; *Fraxinus excelsior* 2; *Tilia cordata* 1; *T. platyphyllos* 3.

B: *Corylus avellana* 2; *Fagus sylvatica* 2.

C: *Abies alba* +; *Acer platanoides* 3; *A. pseudoplatanus* 2; *Alliaria petiolata* +; *Asarum europaeum* r; *Bromus benekenii* +; *Calamagrostis arundinacea* +; *Carex digitata* 1; *Cerasus avium* +; *Corylus avellana* +; *Dryopteris filix-mas* +; *Euonymus europaea* +;

Fagus sylvatica 2; *Fragaria moschata* +; *Fraxinus excelsior* 2; *Galeobdolon luteum* 2; *Galeopsis pubescens* r; *Geranium robertianum* +; *Geum urbanum* +; *Impatiens parviflora* +; *Luzula luzuloides* r; *Melica nutans* +; *Mercurialis perennis* 1; *Poa nemoralis* 2; *Polygonatum multiflorum* +; *Pulmonaria obscura* 1; *Ribes uva-crispa* +; *Rubus hirtus* agg. +; *R. idaeus* r; *Stellaria media* +; *Tilia cordata* +; *T. platyphyllos* +; *Ulmus glabra* +; *Viola reichenbachiana* +.

D: *Atrichum undulatum* +; *Hypnum cupressiforme* 1.

***Ramaria botrytis* (PERS.) BOURDOT (kat. E)**

– koralówka czerwonowierzchołkowa

Baza GREJ: 8 notowań, brak aktualnych danych o występowaniu gatunku w Sude-tach.

Fot 2. Koralówka czerwonowierzchołkowa *Ramaria botrytis* na górze Dębień w Górach Bardzkich, 19.08.2010 (fot. K. Świerkosz).

Phot. 2. *Ramaria botrytis* on Mt. Dębień in the Bardzkie Mts., 19.08.2010 (photo. K. Świerkosz).

Góry Bardzkie: na północnych stokach góry Dębień, 19.08.2010, wys. 560 m n.p.m., na terenie Nadleśnictwa Bardo, 4 owocniki (fot. 2). Współrzędne: E 16.67731, N 50.54983. Występuje w dobrze zachowanych fitocenozach *Luzulo luzuloidis-Quercetum petraeae*, których skład florystyczny przedstawia zdjęcie fitosocjologiczne nr 2388.

Zdjęcie nr 2388, powierzchnia 200 m², wysokość 560 m n.p.m., wystawa SW, nachylenie 20°, zwarcie a 50%, pokrycie c 10%, pokrycie d 40%, liczba gatunków: 14.

A: *Fagus sylvatica* 2; *Quercus petraea* 3.

C: *Deschampsia flexuosa* 1; *Dryopteris carthusiana* r; *Fagus sylvatica* +; *Hieracium murorum* 1; *Luzula luzuloides* + *Melam-*

pyrum pretense +; *Picea abies* +; *Quercus petraea* +; *Vaccinium myrtillus* 1.

D: *Ceratodon purpureus* +; *Dicranella heteromalla* +; *Dicranum scoparium* 2; *Hypnum cupressiforme* 2; *Polytrichastrum formosum* +.

***Sparassis brevipes* KROMBH. (kat. V)** – siedziń dębowy

Baza GREJ: 25 notowań, brak aktualnych danych o występowaniu gatunku w Sudetach.

Góry Żłote: 24.08.2016, w Nadleśnictwie Łądek, obręb Strachocin, wydzielanie 112b, wys. 591 m n.p.m. (fot. 3). Liczebność – 2 owocniki. Współrzędne: E 16.90153, N 50.32119. Stwierdzony w intensywnie zagospodarowanej kwaśnej buczynie *Calamagrostio arundinaceae-Fagetum sylvaticae*,

Fot. 3. Siedzuń dębowy *Sparassis brevipes* w masywie Królówki w Górach Żółtych, 24.08.2016 (fot. K. Świerkosz).

Phot. 3. *Sparassis brevipes* in the Królówka massif in the Żłote Mts., 24.08.2016 (photo K. Świerkosz).

której skład florystyczny przedstawia zdjęcie fitosocjologiczne nr 3582.

Zdjęcie nr 3582. powierzchnia 400 m², wysokość 591 m n.p.m., wystawa SW, nachylenie 24°, zwarcie a 50%, zwarcie b 40%, pokrycie c 40%, pokrycie d 20%, liczba gatunków: 26.

A: *Abies alba* 1; *Acer pseudoplatanus* 1; *Fagus sylvatica* 3; *Picea abies* 1, *Tilia cordata* 1.

B: *Fagus sylvatica* 3.

C: *Abies alba* r; *Acer pseudoplatanus* 1; *Agrostis capillaris* +; *Athyrium filix-femina* +; *Betula pendula* r; *Calamagrostis arundinacea* 3; *Calluna vulgaris* r; *Carex pilulifera* +; *Dryopteris filix-mas* +; *Epilobium montanum* r; *Fagus sylvatica* 2; *Impatiens parviflora* 2; *Larix decidua* +; *Luzula luzuloides* 1;

Mycelis muralis +; *Picea abies* +; *Rubus hirtus* agg. +; *R. idaeus* 2; *R. fruticosus* agg. +; *Sorbus aucuparia* +; *Tilia cordata* 1; *Vaccinium myrtillus* 1; *Veronica officinalis* r.

D: *Dicranum scoparium* 2; *Polytrichum formosum* 1; *Hypnum cupressiforme* 2.

***Verpa bohemica* (KROMBH.) J. SCHRÖT. (kat. V)** – smardzówka czeska

Baza GREJ: 75 notowań, w tym jedno z Pogórza Sudeckiego: Szklary koło Ząbkowic, leg. J. Soboń, 2008.

Pasmo Krowiarki (wspólnie z Krzysztofem Zającem): 2.05.2006, (fot. 4), między Piotrowicami a Nowym Waliszowem, na wys. 500 m n.p.m., w pasie zakrzewień pomiędzy polem uprawnym a łąką świeżą ze związku *Arrhenatherion elatioris*. Kil-

Fot. 4. Smardzówka czeska *Verpa bohemica* koło Piotrowic w paśmie Krowiarek, 2.05.2006 (fot. K. Świerkosz).

Phot. 4. *Verpa bohemica* near Piotrowice in the Krowiarki range, 2.05.2006 (photo K. Świerkosz).

Fot. 5. Maczużnik nasięźrzały *Tolypocladium ophioglossoides* w obszarze Natura 2000 "Czarne Urwisko koło Lutyni", 27.08.2016 (fot. K. Świerkosz).

Phot. 5. *Tolypocladium ophioglossoides* in the area Natura 2000 "Czarne Urwisko koło Lutyni", 27.08.2016 (photo K. Świerkosz).

Fot. 6. Purchawka jeżowata *Lycoperdon echinatum* na stanowisku koło Dobromierza na Pogórzu Wałbrzyskim, 15.09.2014 (fot. K. Świerkosz).

Phot. 6. *Lycoperdon echinatum* in the site near Dobromierz, Wałbrzyskie Foothills, 15.09.2014 (photo K. Świerkosz).

ka owocników. Współrzędne E 16.73588, N 50.32507. Zdjęcia fitosocjologicznego nie wykonano w związku z przejściowym charakterem zbiorowiska, nawiązującego do zarośli z klasy *Rhamno-Prunetea*, lecz z udziałem licznych gatunków nitrofilnych w runie.

***Typocladium ophioglossoides* (J.F. Gmel.) C.A. Quandt, Kepler & Spatafora (kat. R)** – maczuźnik nasięźrzałowy

Baza GREJ: 31 notowań, w tym jedno z terenu Sudetów: Szklarska Poręba Górna, leg. T. Pachlewski, 2009.

Góry Żłote: odnaleziony 27.08.2016, na terenie obszaru Natura 2000 „Czarne Urwisko koło Lutyni”, w Nadleśnictwie Łądek, wydzielanie 51h (fot. 5). Liczebność – co najmniej 20 owocników w różnych stadiach

rozwoju, wys. 625 m n.p.m. Współrzędne: E 16.89453, N 50.35966. Stwierdzony w niezagospodarowanej kwaśnej buczynie *Calamagrostis arundinaceae-Fagetum sylvaticae*, której skład florystyczny przedstawia zdjęcie fitosocjologiczne nr 3629.

Zdjęcie nr 3629, powierzchnia 400 m², wysokość 620 m n.p.m., wystawa SW, nachylenie 17°, zwarcie a 60%, zwarcie b 30%, pokrycie c 60%, pokrycie d 30%, liczba gatunków: 33.

A: *Abies alba* 2; *Fagus sylvatica* 4, *Sorbus aucuparia* +.

B: *Corylus avellana* 3; *Fagus sylvatica* 2.

C: *Abies alba* +; *Acer platanoides* +; *A. pseudoplatanus* 1; *Athyrium filix-femina* +; *Calamagrostis arundinacea* 3; *Cerasus avium* r; *Dryopteris carthusiana* +; *D. filix-*

Fot. 7. Ozorek dębowy *Fistulina hepatica* w obszarze Natura 2000 „Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej” koło Stojanowa, 23.08.2011 (fot. K. Świerkosz).

Phot. 7. *Fistulina hepatica* in the area Natura 2000 “Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej” near Stojanów, 23.08.2011 (photo K. Świerkosz).

mas 1; *Fagus sylvatica* 2; *Fraxinus excelsior* 1; *Galeopsis bifida* r; *Geranium robertianum* r; *Hieracium murorum* 1; *H. vulgatum* +; *Luzula luzuloides* 1; *Mycelis muralis* +; *Oxalis acetosella* +; *Poa nemoralis* +; *Polygonatum multiflorum* +; *Prenanthes purpurea* +; *Rubus hirtus* agg. 1; *R. idaeus* +; *Sambucus racemosa* +; *Senecio ovatus* +; *Sorbus aucuparia* +; *Taraxacum officinale* agg. r; *Tilia cordata* +; *Urtica dioica* r; *Vaccinium myrtillus* 2.

D: *Atrichum undulatum* 1; *Dicranella heteromalla* 2; *Hypnum cupressiforme* 2.

Lycoperdon echinatum PERS. (kat. R) – purchawka jeżowata

Baza GREJ: 15 notowań, brak aktualnych danych z Sudetów i ich Przedgórza.

Pogórze Wałbrzyskie: Dobromierz, wzgórze nad sztucznym zbiornikiem na

Strzegomce od strony drogi asfaltowej Dobromierz – Stare Bogaczowice, 15.09.2014, wys. 350 m n.p.m. (fot. 6). Współrzędne E 16.23837, N 50.89957, w dąbrowie ciepłolubnej *Sorbo torminalis-Quercetum* (zdjęcie fitosocjologiczne nr 3382).

Zdjęcie nr 3382, powierzchnia 400 m², wysokość 350 m n.p.m., wystawa S, nachylenie 30°, zwarcie a 50%, zwarcie b 5%, pokrycie c 40%, pokrycie d 20%, liczba gatunków: 35.

A: *Quercus petraea* 4.

B: *Corylus avellana* 1; *Juniperus communis* +; *Quercus petraea* 1; *Tilia cordata* 1.

C: *Acer pseudoplatanus* r; *Calamagrostis arundinacea* 2; *Calluna vulgaris* +; *Carpinus betulus* r; *Convallaria majalis* +; *Corylus avellana* r; *Digitalis grandiflora* +; *Euphorbia*

Fot. 8. Szyszkowiec łuskowaty *Strobilomyces strobilaceus* w obszarze Natura 2000 „Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej” na SW od Bielawy Dolnej, 4.07.2011 (fot. K. Świerkosz).

Phot. 8. *Strobilomyces strobilaceus* in the area Natura 2000 “Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej” SW of Bielawa Dolna, 4.07.2011 (photo K. Świerkosz).

cyparissias +; *Festuca ovina* 1; *Galium schultesii* +; *Genista germanica* r; *Hieracium laevigatum* +; *H. murorum* 1; *H. praealtum* subsp. *bauhinii* +; *H. sabaudum* +; *H. vulgatum* +; *Juniperus communis* +; *Lotus corniculatus* r; *Luzula luzuloides* r; *L. multiflora* r; *Melampyrum pratense* +; *Pimpinella saxifraga* +; *Polygonatum odoratum* r; *Quercus petraea* +; *Rosa canina* r; *Sedum maximum* +; *Silene nutans* +; *Solidago virgaurea* +; *Tilia cordata* +; *Veronica officinalis* +; *Vincetoxicum hircundinaria* +.

D: *Dicranella heteromalla* 2; *Hypnum cupressiforme* 2; *Polytrichastrum formosum* +; *Polytrichum piliferum* +.

***Fistulina hepatica* (SCHAEFF.) WITH. (kat R)**
– ozorek dębowy

Baza GREJ: 154 notowania (gatunek częsty w Polsce), brak aktualnych danych o występowaniu gatunku w Sudetach.

Stwierdzony na 4 stanowiskach, na wzniesieniach w liczbie od 1 do 3 owocników na pniach dębów bezszypułkowych *Quercus petraea*.

Pogórze Wałbrzyskie: Dobromierz, wzgórze nad zbiornikiem zaporowym na Strzegomce od strony drogi asfaltowej Dobromierz – Stare Bogaczowice, 15.09.2014, wys. 300 m n.p.m. (fot. 7). Współrzędne: E 16.23837, N 50.89957, w dąbrowie ciepłolubnej *Sorbo torminalis-Quercetum* (zdjęcie fitosocjologiczne nr 3382, powyżej).

Pogórze Kaczawskie: Rezerwat „Wąwóz Lipa”, 14.08.2014, wys. 350 m n.p.m., współrzędne: E 16.03187, N 50.98349

Fot. 9. Grzybiec purpurowozarodnikowy *Porphyrellus porphyrosporus* w Górach Żłotyach (fot. K. Świerkosz, 18.07.2016).

Phot. 9. *Porphyrellus porphyrosporus* in the Żłote Mts., 18.07.2016 (photo K. Świerkosz).

w dąbrowie ciepłolubnej *Sorbo torminalis-Quercetum*; Grabowa Góra 14.08.2016, 300 m n.p.m., nadleśnictwo Jawor, wydzielanie 304k, współrzędne: E 16.14877, N 50.98701, w dąbrowie ciepłolubnej *Melico pictae-Quercetum*.

Pieńska Dolina Nysy: 0,7 km na W od Stojanowa na skarpie pradoliny Nysy Łużyckiej, wys. 170 m n.p.m., w silnie zagospodarowanym płacie dąbrowy acydofilnej ze związku *Quercion roboris*, z bardzo ubogim runem. Współrzędne: E 15.04627, N 51.27874.

***Strobilomyces strobilaceus* (Scop.) Berk.** (kat. R) – szyszkowiec łuskowaty

Baza GREJ: 96 notowań, brak aktualnych danych o występowaniu gatunku w Sudetach.

Stwierdzony na dwóch stanowiskach w liczbie 12-15 owocników.

Pogórze Wałbrzyskie: Rezerwat „Przełomy pod Książem koło Wałbrzycha” 27.07.2013, na stromych stokach na wschodnim brzegu Pełcznicy, wys. 360 m n.p.m., współrzędne: E 16.28949, N 50.84227. W zbiorowisku pośrednim między kwaśną buczyną a dąbrową (zdjęcie fitosocjologiczne nr 2948).

Zdjęcie nr 2948, powierzchnia 200 m², wysokość 360 m n.p.m., wystawa SW, nachylenie 20°, zwarcie a 60%, zwarcie b 10%, pokrycie c 40%, pokrycie d 30%, liczba gatunków: 23.

A: *Fagus sylvatica* 3; *Quercus petraea* 3; *Tilia cordata* 1.

Fot. 10. Prószyk brudzący *Bulgaria inquinans* w masywie Mszany na Pogórzu Kaczawskim, 15.09.2014 (fot. K. Świerkosz).

Phot. 10. *Bulgaria inquinans* in the Mszana massif, Kaczawskie Foothills, 15.09.2014 (photo K. Świerkosz).

B: *Fagus sylvatica* 1; *Tilia cordata* 1; *Ulmus glabra* +.

C: *Acer platanoides* r; *A. pseudoplatanus* r; *Calamagrostis arundinacea* 2; *Deschampsia flexuosa* +; *Dryopteris carthusiana* r; *Fagus sylvatica* 2; *Dryopteris filix-mas* +; *Hedera helix* +; *Hieracium murorum* r; *Impatiens parviflora* r; *Melica nutans* r; *Mycelis muralis* r; *Poa nemoralis* +; *Quercus petraea* r; *Taxus baccata* r; *Tilia cordata* r; *Ulmus glabra* r; *Vaccinium myrtillus* +.

D: *Dicranella heteromalla* 1; *Dicranum scoparium* r; *Hypnum cupressiforme* +; *Plagiothecium* sp. 2; *Polytrichastrum formosum* +.

Pieńska Dolina Nysy: 4.07. 2011, na stromej skarpie pradoliny 0,5 km na SW od stacji Bielawa Dolna, wys. 173 m n.p.m. (fot. 8),

współrzędne: E 15.04627, N 51.27874. W zbiorowisku pośrednim pomiędzy acydofilną dąbrową a grądem, z wyraźnymi oznakami eutrofizacji (zdjęcie fitosocjologiczne nr 3384).

Zdjęcie nr 3384, powierzchnia 100 m², wysokość 170 m n.p.m., wystawa SW, nachylenie 25°, zwarcie a 60%, pokrycie c 80%, liczba gatunków: 24.

A: *Quercus robur* 4.

C: *Acer platanoides* r; *A. pseudoplatanus* r; *Achillea millefolium* r; *Bilderdykia dumetorum* +; *Campanula persicifolia* +; *Carpinus betulus* +; *Deschampsia flexuosa* +; *Galeopsis pubescens* +; *Hieracium sabaudum* +; *H. vulgatum* r; *Holcus mollis* 1; *Impatiens parviflora* +; *Melampyrum nemorosum* +; *Poa nemoralis* 4; *Prunus serotina* r;

Fot. 11 Okratek australijski *Clathrus archeri* w masywie Mszany na Pogórzu Kaczawskim, 15.09.2014 (fot. K. Świerkosz).

Phot. 11. *Clathrus archeri* in the Mszana massif, Kaczawskie Foothills, 15.09.2014 (photo K. Świerkosz).

Pteridium aquilinum r; *Quercus robur* r; *Sedum maximum* r; *Silene nutans* r; *Solidago virgaurea* +; *Sorbus aucuparia* r; *Stellaria media* r; *Tanacetum vulgare* r; *Taraxacum officinale* agg. r.

***Suillus cavipes* (OPAT.) A.H. SM. & THIERS f. *aureus* (kat. R)** – maślak dęty forma żółta

Baza GREJ: 35 notowań gatunku, w tym 5 notowań dotyczących formy *aureus*. Z otoczenia Sudetów podawany z dwóch stanowisk w okolicy Bolesławca, leg. D. Nowowiejski 2010, oraz ze Ślęzy, leg. Z. Kasprzak 2009.

Rudawy Janowickie: 24.08.2017, około 1,3 km na S od stacji kolejowej w Janowicach Wielkich, Nadleśnictwo Śnieżka, oddz. 47a, wys. 490 m n.p.m. Około 30 owocni-

ków w gospodarczym lesie modrzewiowo-świerkowym, w towarzystwie bardzo licznie występującego *Suillus grevillei* (zdjęcie fitosocjologiczne nr 4951).

Zdjęcie nr 4951, powierzchnia 400 m², wysokość 490 m n.p.m., płasko, zwarcie a 60%, pokrycie c 40%, pokrycie d 50%, liczba gatunków: 24.

A: *Larix decidua* 3; *Picea abies* 3.

C: *Betula pendula* +; *Carex pilulifera* 2; *Deschampsia flexuosa* 2; *Dryopteris carthusiana* r; *Fagus sylvatica* +; *Frangula alnus* +; *Larix decidua* r; *Maianthemum bifolium* +; *Oxalis acetosella* +; *Picea abies* 1; *Pinus sylvestris* r; *Pseudotsuga menziesii* r; *Quercus petraea* +; *Rubus hirtus* agg. +; *R. idaeus* r; *Sorbus aucuparia* +; *Vaccinium myrtillus* 2.

D: *Dicranella heteromalla* +; *Dicranum*

scoparium 1; *Hypnum cupressiforme* 3; *Leucobryum glaucum* 1; *Mnium hornum* 1; *Plagiothecium curvifolium* 2; *Polytrichastrum formosum* 2.

***Xerocomus rubellus* (KROMBH.) ŠUTARA (kat. R.)** – podgrzybek czerwonawy

Baza GREJ: 20 notowań, w tym jedno z Przedgórze Sudetów: pomiędzy Muszkowicami a Piotrowicami Wielkimi, leg. T. Pachlewski 2008.

Pogórze Izerskie: spontaniczny zagajnik liściasty przy drodze Bogatynia-Zgorzelec, na NE od skrzyżowania z drogą Radomice-Niedów, wys. 200 m n.p.m. Gatunek obserwowany w sierpniu 1996, bardzo licznie. Współrzędne: E 14.97778, N 51.05006. Zdjęcia fitosocjologicznego nie wykonano w związku z przejściowym charakterem zbiorowiska.

***Porphyrellus porphyrosporus* (Fr. & Hök) E.-J. GILBERT (kat. R)** – grzybiec purpurowozarodnikowy

Baza GREJ: 24 notowania, w tym jedno na Przedgórzu Sudetów: Ślęża, leg. T. Pachlewski 2008.

Góry Złote: 18.07.2016, 2 osobniki, Nadleśnictwo Łądek, obręb Stronie, wydzielenie 11b, wys. 575 m n.p.m., współrzędne E 16.81821, N 50.37969 (fot. 9). Na zarosniętej drodze leśnej, w otoczeniu młode stadia regeneracyjne kwaśnych buczyn oraz monokultury świerkowe. Zdjęcia fitosocjologicznego nie wykonano w związku z przejściowym charakterem zbiorowiska.

Góry Izerskie: 13.10.2013, droga z Przełęczy Jakuszyckiej do Orla, wys. 870 m n.p.m., współrzędne E 15.40861, N 50.80293. Na poboczu drogi, w otoczeniu monokultur świerkowych z pojedynczymi okazami buka *Fagus sylvatica*. Zdjęcia fitosocjologicznego nie wykonano w związku z przejściowym charakterem zbiorowiska.

***Bulgaria inquinans* (PERS.) Fr.** – prószyk brudzący

Baza GREJ: 8 notowań, brak aktualnych danych o występowaniu gatunku w Sudetach.

Pogórze Kaczawskie: 15.09.2014, w maszynie Mszany na stoku S, wys. 400 m n.p.m., kilkanaście okazów na martwym drewnie (fot. 10). W otoczeniu dobrze wykształcone lasy grądowe *Galio sylvatici-Carpinetum betuli* (zdjęcie fitosocjologiczne nr 3357),

Zdjęcie nr 3357, powierzchnia 400 m², wysokość 400 m n.p.m., zwarcie a 70%, zwarcie b 10%, pokrycie c 50%, pokrycie d 5%, liczba gatunków: 33.

A: *Quercus petraea* 4; *Q. robur* 1; *Tilia cordata* 2.

B: *Carpinus betulus* 1; *Tilia cordata* 1.

C: *Acer pseudoplatanus* r; *Ajuga reptans* +; *Athyrium filix-femina* +; *Calamagrostis arundinacea* 3; *Carex pilulifera* +; *Carpinus betulus* 1; *Convallaria majalis* +; *Deschampsia flexuosa* +; *Dryopteris carthusiana* +; *D. filix-mas* +; *Fraxinus excelsior* r; *Galium odoratum* r; *Hedera helix* +; *Hieracium sabaudum* r; *Larix decidua* r; *Luzula pilosa* +; *Melica nutans* 1; *Milium effusum* 1; *Mycelis muralis* +; *Picea abies* +; *Polygonatum multiflorum* r; *Quercus petraea* +; *Rubus hirtus* agg. r; *Senecio ovatus* +; *Solidago virgaurea* +; *Sorbus aucuparia* +; *Tilia cordata* +; *Vaccinium myrtillus* +.

D: *Dicranella heteromalla* +; *Hypnum cupressiforme* +; *Mnium hornum* r; *Polytrichastrum formosum* 1.

***Clathrus archeri* (BERK.) DRING** – okratek australijski

Baza GREJ: 32 notowania (KUJAWA i in. 2018); gatunek szybko zwiększa swój zasięg w Polsce południowo-zachodniej (np. CHLEBICKI 1997, SZCZEPAŃSKA 2004, JAKUBSKA 2006, HALAMA i in. 2010), zaś w samych

Sudetach i na ich Przedgórzu odnaleziony został w co najmniej 20 lokalizacjach (HALAMA i in. 2010). Stwierdzono dwa nowe stanowiska.

Pogórze Kaczawskie: 15.09.2014, w masywie Mszany na stoku S, wys. 400 m n.p.m., współrzędne: E 16.04440, N 51.01339. Kilkanaście okazów (fot. 11). W otoczeniu dobrze wykształcone lasy łąkowe *Galio sylvatici-Carpinetum betuli* (zdjęcie fitosocjologiczne nr 3357, powyżej); 15.09.2014, w masywie Mszany na N stoku Obłogi, wys. 415 m n.p.m., współrzędne: E 16.05880, N 51.01759, bardzo licznie. W runie zagospodarowanego lasu bukowego *Calamagrostio arundinaceae-Fagetum sylvaticae* (zdjęcie fitosocjologiczne nr 3363).

Zdjęcie nr 3363, powierzchnia 400 m², wysokość 425 m n.p.m., niemal płasko, zwarcie a 60%, pokrycie c 60%, pokrycie d 10%, liczba gatunków: 35.

A: *Carpinus betulus* 2; *Fagus sylvatica* 4; *Quercus petraea* 2.

C: *Acer platanoides* r; *A. pseudoplatanus* + *Athyrium filix-femina* r; *Calamagrostis arundinacea* 2; *C. villosa* 2; *Carex remota* 2; *C. sylvatica* +; *Carpinus betulus* 1; *Convallaria majalis* +; *Deschampsia flexuosa* r; *Dryopteris carthusiana* +; *D. dilatata* +; *D. filix-mas* +; *Galeobdolon luteum* +; *Fagus sylvatica* r; *Festuca gigantea* r; *Hedera*

helix r; *Impatiens parviflora* r; *Luzula luzuloides* r; *L. pilosa* +; *Lysimachia nemorum* 1; *Maianthemum bifolium* r; *Milium effusum* +; *Mycelis muralis* +; *Oxalis acetosella* +; *Picea abies* r; *Poa nemoralis* +; *Quercus petraea* +; *Rubus hirtus* agg. +; *Senecio ovatus* r; *Tilia cordata* +; *Vaccinium myrtillus* +; *Viola reichenbachiana* +.

D: *Hypnum cupressiforme* 1; *Polytrichum formosum* 1.

Podsumowanie

W artykule podsumowano wyniki obserwacji mykologicznych prowadzonych przez autorów na terenie Sudetów i ich Przedgórza (z włączeniem Pieńskiej Doliny Nysy). Opiszano 19 nowych stanowisk dla 13 rzadkich i interesujących gatunków grzybów makroskopijnych, tj. 3 przedstawicieli workowców (*Bulgaria inquinans*, *Tolypocladium ophioglossoides*, *Verpa bohemica*) oraz 10 przedstawicieli grzybów podstawkowych (*Clathrus archeri*, *Fistulina hepatica*, *Geastrum saccatum*, *Lycoperdon echinatum*, *Porphyrellus porphyrosporus*, *Ramaria botrytis*, *Sparassis brevipes*, *Strobilomyces strobilaceus*, *Suillus cavipes*, *Xerocomus rubellus*). Dla stanowisk odnalezionych w zbiorowiskach leśnych zamieszono także dokumentację fitosocjologiczną, dostarczającą nowych informacji na temat siedlisk poszczególnych gatunków.

Literatura

CHLEBICKI A. 1997. Nowe stanowiska smardzówki czeskiej *Verpa bohemica*, okratka australijskiego *Clathrus archeri* i czasznicy olbrzymiej *Calvatia gigantea* na Dolnym Śląsku. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą*, 53(1).

CHYTRÝ M. (ed.) 2013. *Vegetation of the Czech Republic 4. Forest and scrub vegetation*. Academia, Praha, CZ.

HALAMA M., RECZYŃSKA K., ŚWIERKOSZ K. 2010.

Nowe stanowiska *Clathrus archeri* (BERK.) DRING (Basidiomycota, Phallales) na Dolnym Śląsku. *Przyroda Sudetów* 14: 93-98.

HENNEKENS S.M., SCHAMINÉE J.H.J. 2001. TURBO-VEG, a comprehensive data base management system for vegetation data. *Journal of Vegetation Sciences*. 12: 589-591.

JAKUBSKA A. 2006. Nowe stanowisko okratka australijskiego *Clathrus archeri* (BERK.) DRING na

- Przedgórze Sudeckim. Przyroda Sudetów, 9: 81-84.
- KUJAWA A., GIERCZYK B., ŚLUSARCZYK T. 2018. Rejestr gatunków grzybów chronionych i zagrożonych (GRÉ) [W]: SNOWARSKI M. Atlas grzybów Polski. Opublikowano na stronie internetowej: <http://www.grzyby.pl/rejestr-grzybow-chronionych-i-zagrozonych.htm>. [Data dostępu: 02.2018].
- MIREK Z., PIEKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A., ZAJĄC M. 2002. Flowering plants and pteridophytes of Poland. A checklist. Biodiversity–Vol. 1. W. Szafer Institute of Botany. Polish Academy of Sciences, Kraków, 442 ss.
- MUELLER-DOMBOIS D., ELLENBERG H. 2002. Aims and Methods of Vegetation Ecology. The Blackburn Press, 547 pp.
- SLEZÁK M., HRIVNÁK R., UJHÁZY K., UJHÁZYOVÁ M., MÁLIŠ F., PETRÁŠOVÁ A. 2016. Syntaxonomy and ecology of acidophilous beech forest vegetation in Slovakia. Phytocoenologia 46: 69-88.
- SZCZEPAŃSKA K. 2004. Nowe stanowisko *Clathrus archeri* (BERK.) DRING (Basidiomycetes, Phalales) na Dolnym Śląsku. Acta Botanica Silesiaca, 1: 188-191.
- ŚWIERKOSZ K., RECZYŃSKA K. 2013. Pierwsze stanowisko *Geastrum triplex* JUNGH. (Basidiomycota, Geastraceae) w Sudetach Wschodnich. Przyroda Sudetów 16: 83-86.
- ŚWIERKOSZ K., RECZYŃSKA K., HALAMA M. 2016. Nowe stanowiska gwiazdoszy (*Geastrum*, Basidiomycetes) w Sudetach. Przyroda Sudetów 19: 75-82.
- WESTHOFF V., VAN DER MAAREL E. 1978. The Braun–Blanquet approach. – [W]: WHITTAKER R.H. (red.), Classification of plant communities. W. Junk, The Hague, s. 289–299.
- WOJEWODA W., ŁAWRYNOWICZ M. 2006. Czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych w Polsce. [W]: MIREK Z., ZARZYCKI K., WOJEWODA W., SZELĄG Z. Czerwona lista roślin i grzybów Polski. W. Szafer Institute of Botany. Polish Academy of Sciences, Kraków, s. 53-70.

New records of macroscopic fungi in the Sudetes and their foothills

Summary

The article summarises the results of our mycological observations from the Sudetes and their foothills (except Pieńśka Valley of the Nysa). Nineteen new records of 13 rare and interesting macroscopic fungi are provided: 3 representatives of sac fungi (*Bulgaria inquinans*, *Tolypocladium ophioglossoides*, *Verpa bohemica*) and 10 species of basidium fungi (*Clathrus archeri*, *Fistulina hepatica*, *Geastrum saccatum*, *Lycoperdon echinatum*, *Porphyrellus porphyrosporus*, *Ramaria botrytis*, *Sparassis brevipes*, *Strobilomyces strobilaceus*, *Suillus cavipes*, *Xerocomus rubellus*). For forest habitats, phytosociological documentation which provides new information on the habitats of individual species is given.

Adresy autorów:

Muzeum Przyrodnicze Uniwersytetu Wrocławskiego
ul. Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław
e-mail: krzysztof.swierkosz@life.pl
e-mail: marhalam@biol.uni.wroc.pl

*Zakład Botaniki, Uniwersytet Wrocławski
ul. Kanonia 6/8, 50-328 Wrocław
e-mail: kamila.reczynska@gmail.com